

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Vadász és Poledovits Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Vadász Ferenc ügyvéd által képviselt felperesnek - a Földvári-Oláh és Faragó Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Földvári-Oláh Csaba ügyvéd által képviselt Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (1054 Budapest, Kálmán I. u. 20.) alperes ellen **helytállási kötelezettség teljesítése** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. november 14-én meghozott 15.P.29.310/2005/18. számú ítélete ellen a felperes 20. sorszámon, az alperes 19. sorszámon előterjesztett fellebbezése és az alperes Pf/3. sorszámu csatlakozó fellebbezése folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 (tizenöt) napon belül 708.000 (hétszáznyolcezer) forint másodfokú perköltséget.

Az alperes fellebbezési és csatlakozó fellebbezési illetékét az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

Keresetében a felperes 72.000.000 Ft tőke és annak 2004. április 20-tól a kifizetés napjáig járó Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 272-274. §-ai alapján.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy jogosan tagadta meg kezési helytállási kötelezettsége teljesítését, egyben megtévesztése és tévedésben tartása okán a Ptk. 236. § (3) bekezdése alapján kifogásként megtámadási jogát is gyakorolta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.416.000 Ft perköltséget.

Ítéletének indoklásában elsőként arra mutatott rá, hogy az alapítványi kezesség - ahogyan arra az alperes helytállóan hivatkozott - speciális készfizető kezesség, ezért erre a jogviszonyra elsősorban a kezességi levélben, az általános szerződési feltételekben, az együttműködési megállapodásban, az alapítvány üzletszabályzatában, alapító okiratában és a kuratórium határozataiban foglaltak az irányadók, és az ezekben nem szabályozott kérdésekre alkalmazandók csak a Ptk. rendelkezései.

A készfizető kezesi helytállási kötelezettség teljesítésére irányuló keresettel szembeni alperesi védekezés egyrészt a per tárgyát képező kezességi szerződések Ptk. 210. § (1) bekezdése szerinti érvénytelenségén, másrészt azon alapult, hogy az alperes a helytállási kötelezettségét jogszerűen tagadta meg. A Ptk. 210. § (1) bekezdése, 235. § (1) bekezdése, 236. § (1) és (3)-(4) bekezdése alapján kiemelte: a bírói gyakorlat csak abban az esetben ismeri el a megtámadási jog megszűnését, ha egyértelműen megállapítható, hogy a sérelmet szenvedő fél megtámadási jogáról tudva a szerződés fenntartását választja. A megtámadási jogról való lemondás nem érvényes, ha a lemondó nyilatkozatot a megtámadási határidő megnyílta előtt tették. A módosított kezességi levelek kibocsátása nem tekinthető sem a kezességi szerződés megerősítésének, sem a megtámadásról való írásbeli lemondásnak. A módosítások előzményeit a felperes részletesen feltárta, és maga sem tett olyan nyilatkozatot, hogy megtámadási jogáról az alperes kifejezetten lemondott, megtámadási jogáról tudott, és ennek ellenére a szerződés fenntartását választotta. A felperes egyebekben tagadta, hogy az alperest a szerződéskötéskor megtévesztette, az alperes ekkor tévedésben lett volna. Álláspontja szerint a kezesnek nem adhat alapot a kezességi szerződés megtámadására az, hogy szerződéskötéskor az adós hitelképességét vagy a hitel célját illetően tévedésben volt. A kezesség elvállalása ugyanis feltételezi az adós hitelképtelenségét. A hitel célja a kezességi szerződés szempontjából nem minősül lényeges körülménynek, mert a kezes és a jogosult közötti szerződés tartalmában egy harmadik személyért, a követelés kötelezettjéért való helytállást jelenti, személyi biztosítéku szolgál. A felek jogviszonyának tartalmát meghatározó megállapodások nem az érvénytelenséggel szankcionálják az alperes által hivatkozott felperesi magatartásokat, hanem szerződésszegésnek minősítik, és ahhoz a helytállási kötelezettség teljesítése megtagadásának lehetőségét fűzik. Ezért az érvénytelenségi kifogást alaptalannak ítélte.

Ugyanakkor megállapította, hogy a felperes olyan szerződésszegést követett el, amely miatt az alperesnek jogában állt kezesi helytállási kötelezettsége teljesítését megtagadni. Az együttműködési szerződésben és az üzletszabályzatban foglaltak szerint a hitelintézet feladata annak vizsgálata, hogy a kezesség iránti igény megfelel-e az alapítványi előírásoknak. Az együttműködési megállapodás 1.3. pontja, valamint az üzletszabályzat II.23/1. pontja egyértelműen rögzíti, hogy az alapítvány által nyújtandó hitelgarancia kizárólag az alapítvány céljával és feltételrendszerével megegyező kölcsönökhöz vehető igénybe. Az alperes helytállási kötelezettsége szempontjából nincs annak jelentősége, hogy a

kölcsönszerződéseket a felperes a kezességi szerződés megkötése előtt kötötte, a kölcsön folyósítására is már korábban sor került. A felperes ezekhez a kölcsönökhöz vette igénybe az alperesi hitelgaranciát, az alperessel így létesített jogviszonyra tehát irányadók az együttműködési megállapodás, az általános szerződési feltétel, az üzletszabályzat és a már részletezett egyéb szabályok rendelkezései. A 2001. december 28-án kötött kölcsönszerződéshez felperes által készített kockázatkezelői vélemény, továbbá az átutalási megbízások és a hitelszerződés katonjai, valamint a kölcsönszerződések 32. pontjában foglalt kikötés alapján tényként állapította meg, hogy a kölcsönök valós célja nem tartós forgóeszköz finanszírozása volt, a kölcsönszerződések adósai a kölcsönt hitelkiváltáshoz vették igénybe. A felperes ehhez nem szerezte be az alperes hozzájárulását a hitelgarancia-igénylés előtt. A hitelgarancia-igénylő lap 19. pontjában a kölcsön célját a felperes valótlanul tüntette fel, és az igény elbírálását az üzletszabályzat II.4/1.2. pontjában foglalt kizáró ok ellenére kérte, ezzel tehát lényegében a kölcsönt igénylő vállalkozásokkal együtt kizáró ok hiányáról tett nyilatkozatot. Az üzletszabályzat II.4.2. pontja szerint valótlan tartalmú nyilatkozat súlyos szerződésszegésnek minősül, és ezért az alperes az üzletszabályzat 5.1/7. pontja és VIII/1. pontja alapján jogosult kezesi helytállási kötelezettsége teljesítését megtagadni.

Az alperes által csatolt könyvszakértői vélemény nem bizonyítja, hogy a vállalkozások a készfizető kezesség vállalásakor hitelképtelenek voltak. A vizsgált adatok ugyanis a hitelgarancia-igény előterjesztésekor még nem álltak rendelkezésre, és nem bizonyított, hogy a felperes a rendelkezésre állt adatok alapján a hitelképesség vizsgálatakor nem tanúsított fokozott gondosságot. Minthogy az alperesi állítások bizonyítására a könyvszakértői vélemény kellő bizonyítékul nem szolgált, a felperes által megnevezett tanúk meghallgatását is mellőzte.

Az alperes csak a tőkekövetelés tekintetében vállalt készfizető kezességet, ezért a viszontgarancia érvényesíthetőségének hiányára alaptalanul hivatkozott. Az FVM rendelet kamattámogatás igénybevételéről rendelkezik, és a jogosulatlanul igénybe vett kamattámogatás visszafizetéséről.

Mindezek alapján azt állapította meg, hogy az alperes azért tagadhatja meg kötelezettsége teljesítését, mert a felperes a készfizető kezességet az alperes céljával és feltételrendszerével meg nem egyező kölcsönhöz vette igénybe. Ezért a keresetet elutasította.

A perköltségről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett. Az alperest képviselő ügyvéd munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, valamint (6) bekezdése alapján a ténylegesen kifejtett ügyvédi tevékenységre és a pertárgyértékre figyelemmel állapította meg áfával együtt 1.416.000 Ft-ban.

Fellebbezésében a felperes az ítélet megváltoztatását és keresete teljesítését kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a kezesnek nem ad alapot a szerződés megtámadására az, hogy szerződéskötéskor az adós hitelképességét vagy a hitel célját illetően tévedésben volt. Téves azonban az az álláspontja, hogy az alperesi kifogások érdemben

tárgyalhatók. Erre az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában csupán egy mondat erejéig tért ki a 11. oldalon. Nem adta azonban egyetlen indokát sem annak, hogy a szerződésmódosítások miért nem tekinthetők a szerződések megerősítésének. Kiemelte, hogy a felperes sohasem állította, hogy az alperes lemondott volna a megtámadásról, állította viszont, hogy a szerződésmódosításokkal megerősítette a kezességi szerződéseket, és ezzel megtámadási joga megszűnt. A bíróság jogi okfejtése egyáltalán nem elégséges magyarázat arra, hogy a szerződésmódosítás miért ne lenne a szerződés megerősítésének tekinthető. Véleménye szerint az ítélet ebben a részben ütközik a hivatkozott bírói gyakorlattal. A perbeli esetben az F/4. alatt csatolt kezességi szerződés esetében a megtámadási határidő 2002. december 2-án megnyílt, és leghamarabb 2002. december 9-én, legkésőbb 2003. december 17-én megszűnt. A másik kezességi szerződés esetében ugyancsak 2002. december 2-án nyílt meg a megtámadási határidő, és a megtámadás joga 2003. január 8-án szűnt meg. Mindez eleve kizártta tette, hogy a keresettel szembeni alperesi kifogást a bíróság érdemben értékelje.

A bíróság tényként állapította meg, hogy az adósok a kölcsönöket hitelkiváltáshoz vették igénybe, és ezért ez volt a kölcsönök valós célja, nem adta azonban indokát annak, hogy ezt milyen bizonyítékok mely összefüggései alapján fogadta el tényként. Több alkalommal hivatkozott a felperes arra, hogy a peres felek nem tisztázták egymás között „a hitelkiváltás”, „hitelcél”, „hitelképesség” fogalmának értelmét. Az alperes saját vélekedését ismertette, de olyan bizonyítékot nem csatolt és ilyen létezése hiányában nem is csatolhatott, amely azt bizonyította volna, hogy a felperesnek is így kellett volna a fogalmakat értelmeznie. A kölcsönszerződések 32. pontjai törlesztésről és előtörlesztésről tesznek említést. Az alperes a 2006. december 8-i beadványában a hitelfolyósítás fogalmát értelmezi, és ennek nem mondanak ellent a kölcsönszerződések említett pontjai. Az alperes nem tudta bizonyítani, hogy az adósoknak nem folyósították a kölcsönt. A folyósítás joghatása pedig azt jelenti, hogy a folyósított összegekkel az adós cégek sajátjukként rendelkezhetnek, és használhatták fel üzleti céljaikra. Nincs utalás az ítéletben arra, hogy a bíróság miként látta bizonyítottnak, hogy az adósok a kölcsön összegeket is magában foglaló vagyonukat miért nem használhatták fel a deklarált hitelcélra. A perben nyilatkozott a hitelcél fogalmáról, ehhez képest az alperes állítását, továbbá az ítélet megállapítását a hitelcél és hitelkiváltás összefüggése tekintetében erőltetettnek és megalapozatlannak tartja.

A felek egyezően állították, hogy a hitelszerződéseket az FVM illetékes megyei hivatala megismerte és záradékolta. A záradék jogi jelentősége, hogy közigazgatási határozat ismeri el: a hitelszerződésekben foglaltak megfelelnek a 15/2001. (III. 3.) FVM rendeletnek. A közigazgatási határozatok a mai napig hatályban vannak, azokat nem lehet pusztán olyan formalitásnak tekinteni, aminek jogi jelentőségén egyszerűen túl lehet lépni. Ezt a közigazgatási határozatot csak akkor hagyhatja figyelmen kívül az alperes, de még a bíróság is, ha azt jogszerű eljárás során sikerrel támadták. Mindezek ellenére az elsőfokú ítélet nem adta indokát annak, hogy a záradékok ellenére miért fogadta el tényként, hogy a kölcsönök nem felelnek meg a rendeletnek, illetve céljuk miért nem tekinthető tartós forgóeszköz finanszírozásnak. Azt, hogy hitelkiváltás történt, és a hitelcél emiatt hiúsult meg, valamint a kölcsönszerződések tartalma a rendelettel ellentétes, csak akkor lehetett

volna bizonyított tényként elfogadni, ha ezt könyvszakértői vélemény támasztja alá, és emellett a közigazgatási határozatok hatálya is megdől. Az alperes ilyen bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, a közigazgatási határozatok eredményes megtámadását sem állította, az elsőfokú bíróság tehát pusztán az alperes védekező nyilatkozatából megismert vélekedéseket fogadta el bizonyított tényként. Minthogy a kölcsönszerződéseket a hivatal záradékkal látta el, e záradékok alapján az igénylőlapok 19. pontjai jogszerűen és valóban tüntetik fel, hogy a hitel a rendeletben foglalt tőkepótló hitel. A 19. pont tartalmát maga az alperes sem tartotta valótnak az igény előterjesztésekor, ez az álláspontja csak és akkor változott meg, amikor helytállni tartozott volna a felperes felé. A csatolt igénylőlapok szövege egyáltalán nem tartalmaz olyan nyilatkozatot a felperes részéről, mely tartalmában megfelelné az ítélet állításának.

A csatolt üzletszabályzat III.1/3. pontjából következik, hogy a kezességi szerződést a peres felek között létrejött új jogviszonynak kell tekinteni. Ha az elsőfokú bíróság is erre az álláspontra helyezkedett, úgy ítélete jogi ellentmondást tartalmaz, mert a 12. oldalon összemosza az érvénytelenség és szerződésszegés fogalmát, az ítélet ezért tarthatatlan. A peres felek közötti együttműködési megállapodás egy alapjogviszony, amely arra irányul, hogy a felek a jövőben kezességi szerződéseket kössenek egymással hitelszerződések biztosítékaul. Ennek az alapjogviszonynak tehát nem lehet része a később kötendő kezesi szerződés. A kezesi szerződés megkötésére irányuló ajánlati szakban szerződésről még nem lehet beszélni, ebből következően az üzletszabályzat felhívott pontjának megsértését sem lehet úgy értelmezni, hogy a valótnak tartott nyilatkozattal a még meg sem kötött kezesi szerződést sértették volna, e szerződés tekintetében tehát fogalmilag kizárt a szerződésszegés, az ugyanis kizárólag az alapjogviszony tekintetében történhet. Ennek jogi jelentősége abban áll, hogy az alperes szerződésszegésre hivatkozással jogosan megtagadhatja a szerződéskötési ajánlat elfogadását, és a kezességi szerződés megkötését, és vele szemben a szerződéskötés a bíróságon sem kényszeríthető ki. Szerződéskötési ajánlat elfogadása esetén a hitelintézet jogsértő magatartása azért nem lehet szerződésszegés, mert a jogellenes magatartás éppen a kezességi szerződés megkötésére irányul. A szerződés létrejöttét megelőzően tanúsított magatartás jogi jelentőségét tehát a polgári jogban nem a szerződésszegés, hanem az érvénytelenség jogintézményében kell keresni. A fentiekből következik: ha a felperes netán valótnak tartott nyilatkozattal tett szerződéskötési ajánlatot az alperesnek, ezt nem lehetett volna a létrejött kezességi szerződések megszegésének értékelni. Az ítélet 12. oldal 5. bekezdésében foglalt megállapításai nem állnak összhangban a perbeli tényállással, a csatolt okiratokkal és a létrejött jogviszonyok tartalmával. Az ítélet teljességgel hallgat arról, és figyelmen kívül hagyja, hogy a kezesség létrejöttéhez az alperes magatartása és jognyilatkozata is szükséges. Az együttműködési megállapodás 3.1.1. pontja, az üzletszabályzat IV.1/2. pontja és IV.2/1. pontja értelmében az alperes nem kifogásolta egyik adóst érintően sem a kölcsönszerződések 32. pontjainak rendelkezéseit, azaz nem élt a felperesi ajánlattól eltérő elfogadással, illetve ajánlattal. Sőt, a kezesség limitértékének módosítása során erre vonatkozó ajánlatában sem közölt kifogást, tehát mintegy beemelte ezeket a szerződéses rendelkezéseket a kezességvállalásba, ezáltal a kezességi szerződésekbe. Az

alperes által utóbb kifogásolt kölcsönszerződések lettek a kezési szerződések alapjai, és jogi értelemben ezek képezték és képezik tárgyát az alperes kezességvállalásainak. A felperes többször hangsúlyozta, hogy a kölcsönök folyósításának időpontjában az alperes nem volt kezes, arra a kölcsönök folyósítását követően, jóval később került sor. Bizonyította, hogy a kölcsönszerződéseket az alperes 2002. novemberben megismerte, és az ekkor már megtörtént üzleti eseményeknek és a teljesíteni kezdett szerződéseknek a jogi jelentősége az, hogy az üzletszabályzati tiltások kizárólag az alperes üzleti döntésére nézve képezhettek eligazodási szempontokat, és csak annyiban, hogy ezekre tekintettel kellett döntést hoznia az alperesnek a kezesség elvállalásáról vagy megtagadásáról.

Az üzletszabályzat minden olyan rendelkezését, amely a szerződéskötés előtti állapotokra tekintettel tagadná a szerződés létrejöttét, nem írottak kell tekinteni, emellett a polgári jog rendszerében fogalmilag kizárt, hogy az érvénytelenségi ok szerződésszegési ok is legyen egyben. Amennyiben az alperes azt állítja, hogy a kezességi szerződések az üzletszabályzatba ütköznek, a kezesség elvállalása esetén utóbb az üzletszabályzat tiltó előírásaira eredményesen azért sem hivatkozhat, mert azokat a kezesség elvállalásáról szóló üzleti döntésével kizárólag maga lépte át, ez a magatartása pedig másnak nem róható fel.

Az ítéletben felhívott 48/1997. (XII. 31.) PM rendelet 2002. december 31-én hatályát veszítette, de egyébként sem tartalmazott a perbeli esetre vonatkozó tilalmat, mint ahogyan a helyébe lépő 48/2002. (XII. 28.) PM rendelet sem. Az elsőfokú bíróság egyáltalán nem indokolta meg, hogy a kezességi szerződések melyik jogszabályoknak és mennyiben nem felelnek meg a viszontgarancia érvényesíthetőségét illetően.

Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes a perköltség összegét sérelmezte. Álláspontja szerint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésében rögzített főszabálytól való eltérést e § (6) bekezdése csak abban az esetben engedi meg, ha az előbbieken megállapított ügyvédi munkadíj nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. Az alperesi jogi képviselő a perben tartott három tárgyaláson részt vett, közel 40 oldalon előkészítő iratot csatolt, és fejtette ki abban az alperesi álláspontot. A szerkesztett beadványok munkaigényessége, a tárgyalásokon való személyes megjelenés és a kifejtett munka színvonala alapján nem volt indokolt a főszabálytól való eltérés, az 50 %-os mérséklés különösen indokolatlan.

Csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte érvénytelenségi kifogása és a viszontgarancia érvényesíthetőségének hiánya, mint szerződésszegési ok elutasítása tekintetében. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem adott megfelelő indokot arra, hogy a hitelcél miatt nem lényeges körülmény, és nem helytálló indoka az sem, hogy a kezesség elvállalása feltételezi az adós hitelképtelenségét, és emiatt a hitelképességben való tévedés sem lényeges körülmény. A Ptk. 210. § (1) bekezdése és az ahhoz fűzött kommentár szerint olyan körülmények vonhatók a lényeges körülmény körébe, amelyek ismeretében a felek nem, vagy más tartalommal tettek volna szerződéses nyilatkozatot. Többször hangsúlyozta beadványaiban a hitelcél kiemelkedő

jelentőségét és lényegességét a kezesség elvállalása szempontjából. A valós hitelcél feltüntetése, illetve a tévedés hiánya abban, hogy a hitelcél nem hitelkiváltás, oly mértékben lényeges körülmény tehát, hogy az ebben való tévedés az alperes valamennyi alapvető dokumentumának sérelmét okozza. Az általános szerződési feltételek 18. pontja az üzletszabályzat V.1./7. pontjával egyezően tartalmazza, hogy az alperes megtagadhatja a kezesi helytállási kötelezettség teljesítését, ha a hitelt a hitelintézet kölcsönszerződésben előírt folyósítási feltételek nélkül, illetve nem az abban előírt célra folyósította. A felek tehát a kezességi szerződésre vonatkozó általános szerződési feltételekben maguk minősítették a hitelcél lényeges körülménynek, mégpedig olyannak, hogy ahhoz a kezesi helytállási kötelezettség megtagadásának jogkövetkezményét fűzték. Az alperes számára kialakított kezességvállalási modell azt a célt szolgálta, hogy az adós kezességvállalás időpontjában már fennálló pénzügyi helyzetére való hivatkozással is legyen lehetőség a kezesi helytállás későbbi megtagadására, mégpedig azért, mert ezt a helyzetet nem az alperes, hanem a felperesi hitelintézet vizsgálja. Nem állja meg a helyét, hogy a kezességvállalás feltételezi az adós hitelképtelenségét. A megfelelő és tényszerű megállapítás az, hogy a kezesség elvállalása hitelképesebbé teszi az adóst, és csökkenti a hitelintézet számára a visszafizetés kockázatát. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a viszontgarancia érvényesítését bármilyen jogszabályba ütközés kizárja. Ha a viszontgarancia érvényesítésének hiányát a hitelintézet felróható magatartása okozza, akkor az olyan szerződésszegés, amely alapján ugyancsak jogosult a kezesi helytállási kötelezettsége megtagadására. A per tárgyát képező hitelgarancia ügyre hatályos 48/1997. (XII. 31.) PM rendelet 1. § (2) bekezdés d) pontja és üzletszabályzatának VIII.3. pontja alapján nem annak van jelentősége, hogy az FVM rendelet kamattámogatás igénybevételéről rendelkezik, hanem annak, hogy a rendelet jogszabály, és annak hitelintézeti felróható megsértése megalapozza az alperesi kezességvállalás teljesítésének megtagadását.

A felperes fellebbezésére tett észrevételében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az érvénytelenséggel és szerződésszegéssel kapcsolatban kifejtett felperesi érvelés alapvetően téves, mert a Legfelsőbb Bíróság több eseti döntése és a szakirodalom is egyértelműen alátámasztja, hogy ugyanazon körülmények alapján tévedésre és szerződésszegésre alapítottan is lehet igényt érvényesíteni (Legfelsőbb Bíróság P.V.20.108/1975/3.; BH 1987. 39.; Menyhárd Attila: A szerződés akarathibák miatti érvénytelensége). A jogellenes szerződéskötési ajánlat jogkövetkezményével összefüggésben hangsúlyozott felperesi álláspont ugyancsak nem állja meg a helyét, hiszen az alperes speciális kezességvállalási modelljét egyértelműen úgy alakította ki, hogy a megtett valótlan tartalmú nyilatkozatot az üzletszabályzat II.4.2. pontja súlyos szerződésszegésnek minősítette, és ahhoz a helytállási kötelezettség megtagadását fűzte.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért az ítéletet a másodfokú bíróság egészében bírálta felül.

A peres felek fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése sem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság fellebbezett körben hozott döntésével és annak jogi indokolásával is maradéktalanul egyetértett, emiatt az elsőfokú ítélet helyes indokait nem ismétli meg, határozatában azokra a Pp. 254. § (3) bekezdése szerint csak visszautal, és kizárólag a fellebbezésben, valamint a csatlakozó fellebbezésben foglaltakra figyelemmel emeli ki a következőket.

A fellebbezésben és csatlakozó fellebbezésben előadott érvelésekkel szemben az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást az alperes érvénytelenségi kifogásának valamennyi kérdésében.

A felperes érvelésével ellentétben az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletesen kifejtette, hogy a szerződések módosításai azért nem tekinthetők a szerződések megerősítésének, mert ha valós is, hogy az alperes a szerződés szerinte lényegesnek minősülő körülményeiben tévedett, akkor sem bizonyított, hogy tévedését felismerve, annak tudatában bocsátotta ki a módosított kezességi leveleket.

Az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatban még azt is kiemelte, hogy a felperes maga sem állította, hogy az alperes megtámadási jogának ismeretében a szerződés fenntartását választotta.

Az elsőfokú bíróság ugyancsak helyesen állapította meg, hogy az érvénytelenségi kifogás alapjaként megjelölt körülmények nem teszik lehetővé a szerződés sikeres megtámadását.

Ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság az ítéletben kifejtett helyes indokokat csak a fellebbezésben és csatlakozó fellebbezésben hangsúlyozottak miatt egészíti ki és mutat rá arra, hogy a felek jogviszonyára irányadó szerződéses rendelkezések szerint az alperes által hivatkozott körülményeknek nem a szerződés megkötésekor és nem is az érvényesség körében, hanem az alapítványi kezesség beváltásakor volt a jogviszonyra kiható jelentősége. Az alapítvány ugyanis az üzletszabályzat V.1. pontja értelmében ekkor vizsgálta a beváltás jogszerűségét és az igénybevétel II. pontban meghatározott feltételeinek fennállását, és - ahogyan arra egyébként maga az alperes is helyesen hivatkozott - az üzletszabályzat V.1./7. pontja a kifogásban megjelölt körülményekhez a kezesi helytállás megtagadásának, és egyben a kezesség megszűnésének a jogkövetkezményét kapcsolta.

Mindezekből következik, hogy az elsőfokú bíróság a felek jogviszonyának tartalmát meghatározó rendelkezések alapján helyesen vonta le azt a következtetést, hogy az alperes kifogásában hivatkozott körülményeket a felek kifejezett rendelkezésükkel maguk tekintették olyanoknak, amelyek nem a szerződés megtámadása, hanem a kezesi kötelezettség teljesítése szempontjából minősültek lényegesnek.

A fellebbezésben állítottakkal szemben az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésében írt kötelezettségének maradéktalanul eleget téve jelölte meg ítélete

indokolásában azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján tényként állapította meg a valós hitelcél (ítélet indokolásának 12. oldal utolsó bekezdés 1. mondat).

A lefolytatott bizonyítás mérlegelésével összefüggésben a másodfokú bíróság kiemeli azt is, hogy a megyei földművelésügyi hivatal hitelkérelemre rávezetett záradékához a 15/2001. (III. 3.) FVM rendelet 95. § (1)-(2) bekezdése nem a fellebbezésben állított hatályokat fűzte. A rendelet szerint ugyanis a záradék egyrészt annak volt a feltétele, hogy a pénzügyi intézmény a hitelkérelmet befogadhatta, másrészt a záradék azt tartalmazta, hogy a kérelmező, illetőleg az általa végzett tevékenység és az annak finanszírozására felvenni tervezett hitel felhasználási célja és összege megfelel-e a rendeletben meghatározott feltételeknek. A záradékolás tehát az agrárgazdasági célú hitelszerződés megkötésének volt az előfeltétele, és ily módon a hitelszerződés megkötésének az előzménye.

A felperesi érveléssel ellentétben a kezesi helytállási kötelezettség megtagadása szempontjából nem az egyes fogalmak értelmezésének volt jelentősége, hanem annak, hogy a felperes a kölcsönöket nem tartós forgóeszköz finanszírozáshoz nyújtotta, holott a hitelgarancia igénylő lapokon a kölcsönök céljaként ezt tüntették fel, ráadásul az alapítványi kezesség beváltásakor folytatott eljárás során bebizonyosodott, hogy a hitelintézet a kölcsönöket részben más adósok hiteleinek visszafizetésére biztosította.

E tényekre és a felek jogviszonyát szabályozó rendelkezésekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperes az üzletszabályzat II. 4./2., V.1./7. és VIII. 1. pontja alapján jogszerűen tagadta meg kezesi helytállási kötelezettsége teljesítését.

A másodfokú bíróság csak a fellebbezésben részletezett okfejtés miatt szögezi le, hogy az érvénytelenségi kifogással kapcsolatban kifejtettekből következően is az elsőfokú bíróság a felek jogviszonyára irányadó rendelkezéseknek megfelelően foglalt állást az érvénytelenség és a kezesi helytállási kötelezettség megtagadásának kérdésében, minden alapot nélkülöz ezért az a felperesi hivatkozás, hogy az érvénytelenség és szerződésszegés fogalmait az elsőfokú bíróság összemosta, és ítélete emiatt jogi ellentmondást tartalmaz. Az üzletszabályzat fellebbezésben pontosan meg nem jelölt egyes rendelkezéseinek jogi minősítésével kapcsolatban a másodfokú bíróság megjegyzi, hogy a kötelmi jog rendszerében a felperes fellebbezésében megnevezett fogalom nem ismert, és nem is azonos a hatálytalanság fogalmával. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása nem tartalmaz olyan megállapítást, hogy a kezességi szerződések valamilyen jogszabálynak nem felelnek meg, alaptalanul hiányolta ezért a felperes az indokolásban nem szereplő megállapítás indokolásának elmulasztását.

Az alperes csatlakozó fellebbezésével összefüggésben a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a kezesi helytállási kötelezettség jogos megtagadása miatt az alperes kezessége megszűnt, az alperest ezért kezesség jogcímén fizetési kötelezettség nem terhelte. Ebből következik viszont, hogy az alperesnek a kezesség

beváltásakor hatályos 48/2002. (XII. 28.) PM rendelet 1. § (1) bekezdése és 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján a kezességből eredő fizetési kötelezettség teljesítése hiányában eleve nem volt a viszontgarancia érvényesítése iránti joga, így az üzletszabályzat VIII.3. pontjára hivatkozással nem alkalmazhatta a szerződésszegés VIII. pontban meghatározott egyetlen jogkövetkezményét sem.

Az alperes perköltséget sérelmező fellebbezése ugyancsak alaptalan. A 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése szerint a bíróság a pernyertes felet képviselő ügyvéd munkadíjának megállapítása során a munkadíj összegét indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, és ha a mérséklés mellett dönt, akkor a munkadíj eltérő összegű megállapítását egyben indokolni is köteles.

A jogszabály tehát a bíróságnak az ügyvédi munkadíjból álló perköltség megállapítása körében egy olyan diszkrecionális jogot biztosít, amelyet a bíróság az elvégzett ügyvédi tevékenységet értékelve gyakorolhat. Az elsőfokú bíróság az alperest képviselő ügyvédi munkadíj megállapításakor ezzel a joggal a rendeletnek megfelelően élt, jelen perben ugyanis az alperes jogi képviselője lényegében ugyanazt adta elő érdemi védekezésésként, mint amit az alperes már a pert megelőzően a kezesség beváltása iránti kérelem megtagadásakor írásban részletesen kifejtett. Az elsőfokú bíróság által megállapított, áfát tartalmazó 1.416.000 Ft perköltség van tehát arányban a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.

A másodfokú eljárásban az alperes nagyobb arányban lett pernyertes, a másodfokú bíróság ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében kötelezte a felperest az alperes jogi képviseletével felmerült és a kifejtett munkával arányosan megállapított, áfával növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

Budapest, 2008. május 6.

Dr. Tölg-Molnár László s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hóbl Katalin s.k.
előadó bíró

. Madarász Anna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

